CO3

Tulevaisuustyöpaja:
Demokraattiset ja kriisinkestävät yhteiskuntasopimukset 2050

Avoin Demokratia -verkosto

Etätyöpaja · 3.11.2026 · klo 9.00–10.00

Funded by the European Union

Funded by the European Union under Grant Agreement 101132631. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Voitte jo mennä mentiin, jokaisen tulevaisuuskuvan esittelyn jälkeen vastaamme kysymyksiin

Funded by
the European Union

CO3

Ohjelma

9.00–9.05 Tervetuloa ja päivän tavoitteet

9.05–9.10 CO3-hanke: mihin tämän päivän työ päättyy

9.10–9.20 Mikä on yhteiskuntasopimus?

9.20–9.25 Tulevaisuusajattelu

9.25–9.45 Neljä tulevaisuutta 2050

9.45–10.00 Yhteiset toimet ja seuraavat askeleet

Funded by the European Union

CO3

Taustaa: CO3-hanke

Funded by
the European Union

CO3-hanke

Continuous Construction of Resilient Social Contracts Through Societal Transformations (CO3) on Horizon Europe -hanke (2024–2027), jossa on mukana 10 organisaatiota.

Hankkeen tavoitteena on **vahvistaa demokratioiden poliittista ja sosiaalista kriisinkestävyyttä** kriisien ja demokratianvastaisten kehityskulkujen keskellä.

Tutkimme yhteiskuntasopimuksia ja etsimme **demokraattisempaa, osallistavampaa ja avoimempaa yhteiskuntasopimuksen mallia**. Demos Helsinki on hankkeen johtaja.

Funded by the European Union

CO3

Maakohtaista tutkimusta

CO3 on tutkinut demokraattisiin yhteiskuntasopimuksiin liittyviä kehityskulkuja kansallisilla tasoilla sekä koko Euroopan tasolla.

Funded by
the European Union

Tämän päivän vaikuttavuus:
teidän näkemyksenne viedään EU-tasolle

Tänään tuotetut näkemykset osallistuvat laajempaan eurooppalaiseen keskusteluun **demokraattisten, oikeudenmukaisten ja kestävien yhteiskuntasopimusten** tulevaisuudesta.

Näkemykset

→ tarkentavat tulevaisuusskenaarioista käytävää keskustelua

→ tuottavat syötteitä **politiikkasuosituksia esittelevään loppuraporttiin, joka** viedään hankkeen **loppuesittelyyn Brysselissä**. Siellä ovat EU:n virkahenkilöt, Euroopan parlamentin jäsenet ja kansainväliset demokratiajärjestöt.

→ loppuesittelyllä Brysselissäpyritään vaikuttamaan **EU:n Demokratian Kilven aloitteeseen.**

Funded by the European Union

CO3

Mikä on yhteiskuntasopimus?

Funded by
the European Union

Mikä on yhteiskuntasopimus?

Yhteiskuntasopimus kuvaa (sekä kuviteltua että aineellista) **sopimusta poliittisen yhteisön jäsenten välillä**.

Sillä on **ylhäältä alas, alhaalta ylös ja horisontaalinen** ulottuvuus.

Kyse on normeista, yhdessä elämisen tavoista ja kirjoittamattomista säännöistä, jotka vaikuttavat **osallisuuteen, luottamukseen ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteeseen**.

Yhteiskuntasopimus luo **vakautta ja ennustettavuutta** yksilöiden, ryhmien ja julkisen vallan vuorovaikutukseen.

Funded by
the European Union

Keskustelu

Miten **demokraattiset** yhteiskuntasopimukset rakoilevat? Vai rakoilevatko ollenkaan?

(vastaa chattiin)

Tulevaisuusajattelu

Funded by
the European Union

Strateginen ennakointi on jäsennelty ja **systemaattinen tapa** tarkastella mahdollisia tulevaisuuksia, jotta voimme **ennakoida muutosta ja varautua siihen paremmin**.

Ennakointi **ei ole yhden tulevaisuuden ennustamista**. Se on **mahdollisten tulevaisuuksien analyysia, joka tukee parempaa päätöksentekoa**.

Suoraviivaisten trendiennusteiden sijaan ennakointi vahvistaa kykyä **kuvitella vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja epälineaarisia seurauksia**.

(mukaillen OECD)

Funded by the European Union

CO3

Tulevaisuus on jo täällä,
se ei vain ole jakautunut tasaisesti.

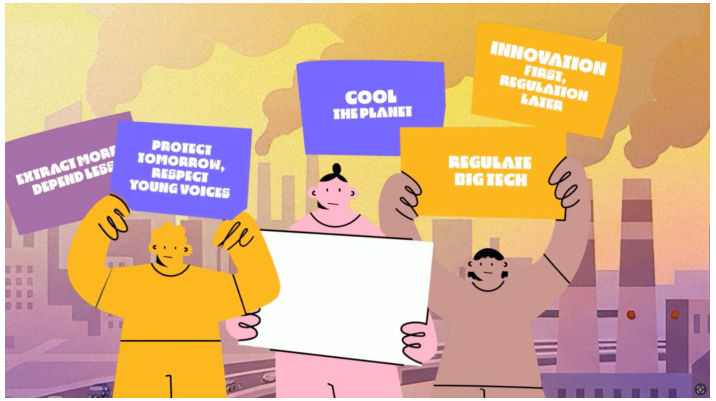
William Gibson

Funded by
the European Union

Neljä tulevaisuutta 2050

Funded by
the European Union

Neljän tulevaisuuden kehikko

Kehityskulku 1: **Jatkuvuus**

Kehityskulku 4: **Transformaatio**

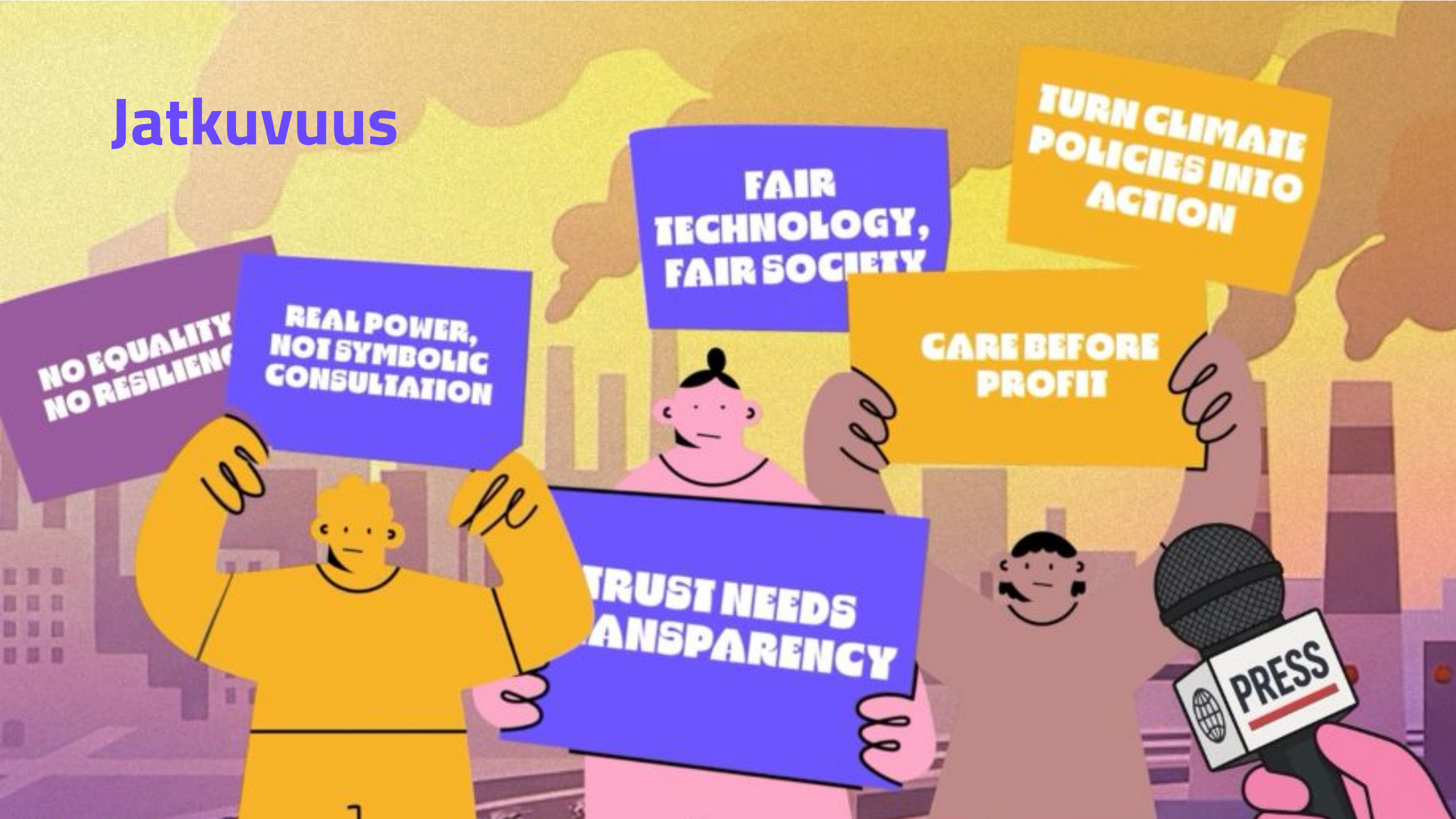
Kehityskulku 3: **Rajat ja kuri**

Kehityskulku 2: **Romahdus**

(Dator, 2009)

Jatkuvuus

NO EQUALITY
NO RESILIEN
REAL POWER, NOT SYMBOLIC CONSULTATION
FAIR TECHNOLOGY, FAIR SOCIETY
TURN CLIMATE POLICIES INTO ACTION
CARE BEFORE PROFIT
TRUST NEEDS
ANSPARENCY
PRESS

1. **Jatkuvuus** (Strain)

Demokratia toimii muodollisesti, mutta kriisejä hoidetaan yksi kerrallaan

Talous kiristyy; ikääntyminen ja muuttoliike eriyttävät kasvavat ja supistuvat kunnat

Palvelut siirtyvät alustoille, osin yksityisille toimijoille; **digikuilu säilyy**

Ilmastosopeutus etenee epätasaisesti

Luottamus eriytyy: osa ei koe kuuluvansa joukkoon

Funded by the European Union

Jatkuvuus

Mitkä tekijät **vahvistavat** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Mitkä tekijät **heikentävät** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Romahdus

TEMPORARY RESTRICTIONS.
PERMANENT SAFETY
Fear is not safety
COMMUNITY EMERGENCY PLATFORM
ELECTIONS
CANCELLED
End permanent emergency rule
Make resilience a public good
No status-based rationing
Equal protection for all
MAKE THE RULES DEMOCRATIC - AND THE RIGHTS UNIVERSAL
ORDER GIVES EVERYON
A FUTUR

2. Romahdus (Triage)

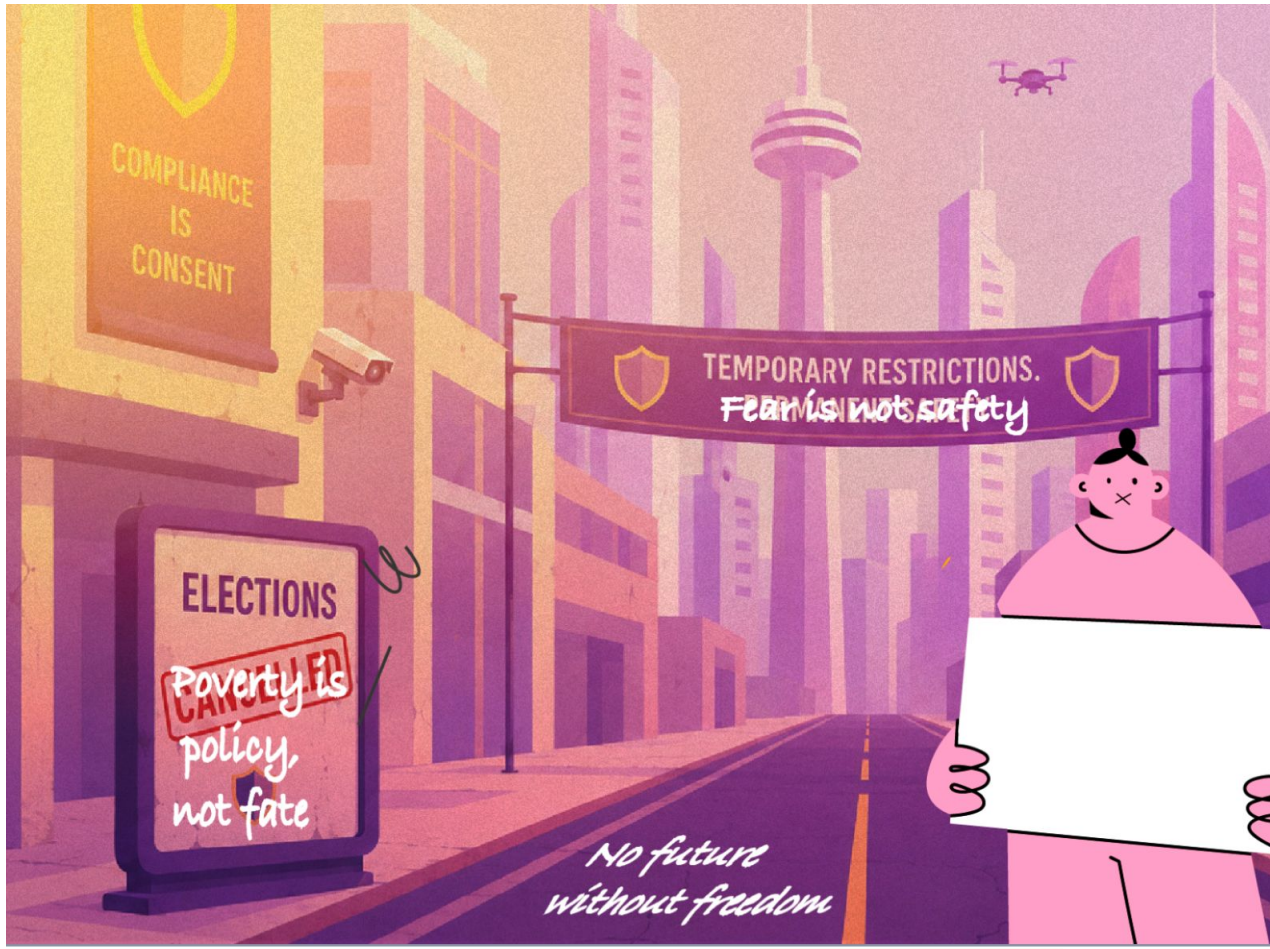
Pitkittyneet kriisit **normalisoivat poikkeusvaltuudet**

Päätösvalta keskittyy ja **valtion itsehallinto kapenee**

Valvonta ja läpinäkymätön tekoäly päätöksenteossa; kyberhäiriöt katkovat palveluja

Pakkomuutto, eriarvoisuus ja leikkaukset pirstovat yhteisöjä

Järjestöt ja naapuriapu kantavat, kun **luottamus instituutioihin murenee**

Funded by the European Union

CO3

Romahdus

Mitkä tekijät **vahvistavat** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Mitkä tekijät **heikentävät** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

menti.com

5216 0807

Rajat ja kuri

3. Rajat ja kuri (Enough)

Planetaariset rajat sitovat: hiilibudjetit ja ennallistamisvelvoitteet

Vahvat julkiset palvelut; tekoäly, data ja alustat tiukasti säänneltyjä

Tulevat sukupolvet huomioidaan päätöksenteossa

Valtio toimeenpanee rajoituksia ja **jakaa taakkaa**: kohtuus, kiertotalous, uudelleenjako

Osallisuus painottuu taakanjaon **reiluuteen ja hyväksyttävyyteen**

Valinnanvapaus kapenee; **legitimiteetti on koetuksella**

Funded by the European Union

Rajat ja kuri

Mitkä tekijät **vahvistavat** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Mitkä tekijät **heikentävät** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Transformaatio

to participate.

4. Transformaatio (Reweaving)

Pysyvät kansalaispaneelit ja yhteishallinta ovat osa arkea

Valtio on **alusta**, jolla asukkaat, järjestöt ja yritykset päättävät yhdessä

Hoiva on perusinfrastruktuuria sukupolvien ja yhteisöjen välillä

Demokraattiset **digitaaliset yhteisresurssit** ja läpinäkyvä tekoäly

Regeneratiivinen hyvinvointitalous; **luonnolle oikeuksia**

Uusi sopimus vaatii jatkuvaa osallistumista: **kuka jaksaa ja ehtii?**

Funded by the European Union

Transformaatio

Mitkä tekijät **vahvistavat** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Mitkä tekijät **heikentävät** demokraattisia, oikeudenmukaisia ja kestäviä yhteiskuntasopimuksia tässä tulevaisuudessa?

Jatkuvuus sanapilvet

Romahdus sanapilvet

Rajat ja kuri sanapilvet

Transformaatio sanapilvet

Jatkuvuus

Romahdus

Rajat ja kuri

Transformaatio

Keskustelu

Mitä meidän pitäisi tehdä nyt?

(vastaa chattiin)

Seuraavat askeleet

Työpajan jälkeen: Demos Helsinki kokoaa tuotokset ja jakaa yhteenvedon verkostolle.

Talvi 2026–2027: Skenaariot viimeistellään työpajojen palautteen pohjalta.

Alkuvuosi 2027: Hankkeen loppuesittely Brysselissä EU:n päättäjille ja demokratiatoimijoille.

Funded by the European Union

Kiitos!

www.co3socialcontract.eu

Funded by
the European Union